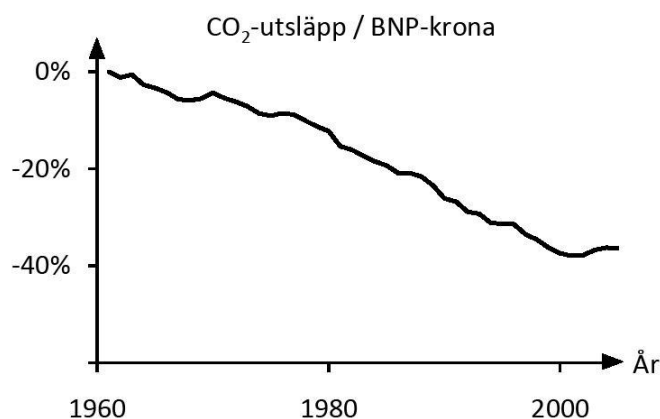

Grön eller svart tillväxt?

Längs hela den politiska skalan talas det om grön tillväxt. Detta hoppfulla, skall ge arbetstillfällen i allt från tillverkning av solceller till odling av ekologiskt kaffe. Det kan låta som den givna lösningen. Den som tillåter ekonomin att växa samtidigt som ekosystemen belastas allt mindre.

Ser vi i backspegeln och har "rätt glasögon" på oss kan vi se väsentliga framsteg: en ekonomi som ofta är effektivare, skonsammare mot miljön och hushållar bättre med många naturresurser. För varje BNP-krona belastar vi ekosystemet mindre än för några decennier sedan.

Som illustration väljer jag utsläppen av koldioxid mellan åren 1961 och 2005. Avsiktligt tittar jag inte på några nationella siffror utan på den globala nivån. Skälen till detta är två: naturen känner inte några nationsgränser och jag undviker fällan att många i-länder släpper ut mindre koldioxid ur de egna skorstenarna medan importen av varor från Kina och andra länder har ökat.

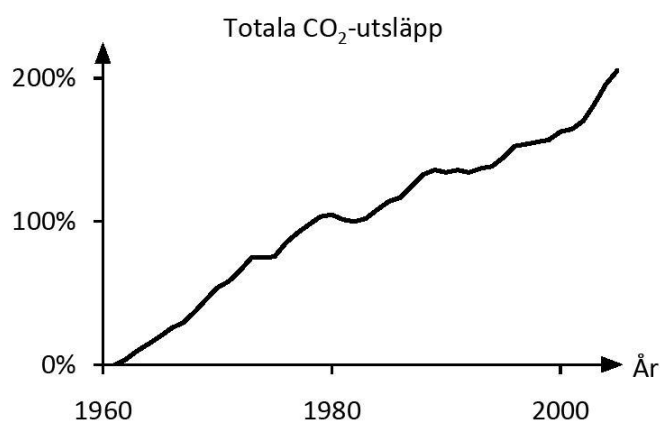

Kurvan visar hur vi för varje BNP-krona släpper ut allt mindre CO₂. Fram till år 2000 har mängden minskat med nästan 40 procent. Här finns flera tänkbara bidrag: ökad effektivitet i industrin, bättre isolerade bostäder, högre andel förnybara bränslen och en BNP mer inriktad på tjänster än varor. Utan tvekan en positiv utveckling.

Om detta är vår enda verklighetsbild är det dessvärre nödvändigt att skaffa ytterligare ett par glasögon. Ett par som är slipade för en skarp bild på långt håll och med bågar som inte skymmer sikten åt sidorna.

Under de 44 åren som jag studerar har den globala BNP:n ökat med nästan 400 procent. Denna siffra kan delas upp i två bidrag som visar sig vara ungefär lika stora: jordens befolkning har ökat med 1,7 procent per år och BNP per capita har under denna tid ökat med i genomsnitt 1,9 procent per år.

Nästa kurva visar hur de totala utsläppen har ökat med 200 procent.

Då vi idag har en betydligt högre konsumtion, fler BNP-kronor, hjälper det alltså inte att varje krona är effektivare. Vår belastning på miljön har ändå ökat, om än i lägre takt än om vi inte hade sett de tekniska framstegen. Ytterligare smolk i glädjebägaren är att båda kurvorna efter år 2000 böjer av åt fel håll.

Att vi historiskt inte har lyckats åstadkomma något som liknar grön tillväxt är givetvis inget bevis för att det inte skulle vara möjligt att göra det i framtiden. Däremot är det en tydlig och obehaglig illustration av att vi så här långt inte ens ligger i närheten av att ha annat än en kolsvart tillväxt.

Min slutsats av detta är inte att vi skall sluta upp med att söka lösningar som är varsamma mot naturen. Självklart är det viktigt att hushålla så mycket som möjligt med planetens begränsade resurser.

Jag har inte någon enkel lösning, men att stimulera ekonomin, för att ännu en gång öka konsumtionen och förlita sig på att tillväxten som en kameleont skulle ändra färg från svart till grönt framstår som mer än lovligt blåögt

Stellan Tengroth